

**ΣΑΒΒΑΤΟ 14 ΜΑΡΤΙΟΥ
2015**

9:00 – 13:00

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Μικρές παρεμβάσεις στο αστικό περιβάλλον με την μέθοδο του World Café και τις τεχνικές του Community Theatre.

Δήμητρα Μπία, Αν. Υπεύθυνη ΚΠΕ Λαυρίου

Ιωάννα Παπαλεξίου, μέλος Π.Ο. ΚΠΕ Ελευσίνας

Πηνελοπη Αβούρη, εκπαιδευτικός – Θεατρολόγος Μ.Α. , Υπεύθυνη ΚΠΕ Λιθακιάς Ζακύνθου

Καλλιόπη Γιαννακούλη, Γεωπόνος – Θεατρολόγος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Το World Café

Είναι μέθοδος διεξαγωγής βιωματικού εργαστηρίου σε ομάδες εργασίας. Προάγει μια αυθεντική διαδικασία διαλόγου, για να μοιραστούν οι συμμετέχοντες τις γνώσεις τους, τονώνει την καινοτόμο σκέψη και δίνει την δυνατότητα εξερεύνησης των δυνατοτήτων δράσης γύρω από διαφορετικά ζητήματα και ερωτήσεις και πάνω απ' όλα εμπλέκει ανθρώπους που συναντώνται για πρώτη φορά σε αυθεντική συζήτηση και δημιουργεί σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ του εκάστοτε ομιλητή και του ακροατήριου.

Μετά την ολοκλήρωση της αρχικής ομάδας συζήτησης, ο οικοδεσπότης παραμένει στο τραπέζι, ενώ οι άλλοι γίνονται «ταξιδιώτες» . Οι ταξιδιώτες πηγαίνουν σε νέες ομάδες συζήτησης, μεταφέροντας μαζί τους τις ιδέες ή τα βαθύτερα ερωτήματα της αρχικής ομάδας τους .

Οι «ταξιδιώτες ή πρεσβευτές των ιδεών» ενθαρρύνονται να συνδέσουν και να συνδυάσουν τις ιδέες που προέρχονται από την προηγούμενη ομάδα συζήτησης στην οποία συμμετείχαν με τα σημαντικά σημεία της συζήτησης που προηγήθηκε στο καινούριο τραπέζι που ταξίδεψαν με το να ακούσουν προσεκτικά τον οικοδεσπότη και να «οικοδομήσουν» με βάση την συνεισφορά του.

Μετά από την παρακολούθηση αρκετών ομάδων συζήτησης, θα ξεκινήσει μια συζήτηση στην ολομέλεια στην οποία οι συμμετέχοντες θα μοιραστούν ιδέες και ανακαλύψεις με όλη την ομάδα.

Το Community Theatre

Η βασισμένη στην κοινότητα δραματουργία και θεατρική παραγωγή ορίζεται από την πρόθεση ηθοποιών και θεατών για προσωπικό και κοινωνικό μετασχηματισμό και εξελίσσεται σε κοινοτικό ακτιβισμό, επειδή δίνοντας προτεραιότητα στις τοπικές κοινωνικές συνθήκες και τα κοινοτικά προβλήματα και ενθαρρύνοντας τα μέλη μιας κοινότητας να ανταλλάξουν ιδέες, να κατανοήσουν ο ένας τον άλλο, να διερευνήσουν και να συμφιλιωθούν με τους αγώνες, τους στόχους, τους θριάμβους, τις ιστορίες, τους μύθους και την κουλτούρα της κοινότητας τους, τους παρέχεται η δυνατότητα να επιτύχουν την αίσθηση κοινής ταυτότητας και να προσδιορίσουν την θέση τους στον κόσμο.

Η αξιοποίηση των ικανοτήτων των ατόμων, των ομάδων και των κοινοτήτων, σε θεατρικά εργαστήρια με τις τεχνικές του Community Theatre έχει ως αποτέλεσμα την ενδυνάμωση, την ενίσχυση και την ενεργοποίηση τους.

Σε ατομικό επίπεδο παρέχει στους ανθρώπους ένα μέσο για να εκφράσουν τη σχέση τους με το κοινωνικό και το φυσικό τους περιβάλλον και παράλληλα ενθαρρύνει τις ομάδες να εργαστούν από κοινού.

Χρησιμοποιείται ως ερευνητικό εργαλείο και συνάμα εργαλείο ευαισθητοποίησης και αλλαγής συμπεριφοράς για τα ζητήματα του περιβάλλοντος, προωθεί τις ευκαιρίες για θετικό διάλογο και είναι διασκεδαστικό, ψυχαγωγικό και προσιτό.

Οι συμμετέχοντες με τη μέθοδο του **World Café** θα διερευνήσουν το αστικό περιβάλλον και στη συνέχεια με τις τεχνικές του **Community Theatre** θα προσπαθήσουν να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σε θέματα, προβλήματα, παρεμβάσεις που αφορούν το αστικό τοπίο.

«Η φωτογραφία ως παιδαγωγικό μέσο έρευνας πεδίου και δράσης σ' ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για τους ελεύθερους χώρους και το πράσινο στην πόλη»

Βασιλική Κόντου, Αναπλ. Υπεύθυνη ΚΠΕ Ελευσίνας
Διονύσης Οικονόμου, Μέλος της Π.Ο. ΚΠΕ Ελευσίνας
Αικατερίνη Παινέση, Δασκάλα, Πτυχ. Φωτογραφίας

Η φωτογραφία αποτελεί ένα σύγχρονο εργαλείο μάθησης που μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία και να αποτελέσει την αφετηρία για εμπλοκή των μαθητών σε ένα περιβαλλοντικό θέμα. Συγκεκριμένα αποτελεί ένα απλό μεθοδολογικό εργαλείο που μπορεί να φανεί χρήσιμο σε εκπαιδευτικούς που σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης εντός και εκτός σχολείου με κεντρικό άξονα τη συμμετοχή των παιδιών σε έρευνα πεδίου και δράσης και τη δυνατότητα καταγραφής χρήσιμων πληροφοριών για το περιβάλλον, ελεύθερης έκφρασης, διασκέδασης και δημιουργίας.

Το συγκεκριμένο εργαστήριο, αξιοποιώντας τη φωτογραφία ως εκπαιδευτικό μέσο, στοχεύει στην ανάδειξη των στοιχείων που συνθέτουν την εικόνα και την ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος, δίνοντας έμφαση στην αξία των ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου μέσα στην πόλη καθώς της ανάγκης αναζήτησης λύσεων και ανάληψης δράσεων που θα συμβάλουν στη βελτίωση του αστικού χώρου. Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν τη δυνατότητα να **γνωρίσουν την περιοχή** με την **επίσκεψη στο πεδίο (πεζόδρομος Διον. Αεροπαγίτη)**, να **φωτογραφίσουν**, να **εντοπίσουν θετικά** και **αρνητικά στοιχεία**, να **ερμηνεύσουν**, να **προτείνουν** και **παρουσιάσουν** τα **στοιχεία** από την **έρευνα του πεδίου** για τους **ελεύθερους χώρους** και το **πράσινο** μέσα στην πόλη.

Έτσι η φωτογραφία θα αξιοποιηθεί ως εποπτικό υλικό που θα αποτελέσει την αφετηρία για προβληματισμό, συσχετίσεις (χαρτογράφηση εννοιών με φωτογραφίες), συγκρίσεις (δημιουργία κολλάζ με φωτογραφίες διαφορετικών αστικών χώρων), τεκμηρίωση απόψεων και αφορμή για ομαδική έκφραση και δημιουργία.

(Όσοι επιλέξουν αυτό το εργαστήριο θα πρέπει να έχουν μαζί τους φωτογραφική μηχανή και καλώδιο μεταφοράς δεδομένων)

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

«Προσωπικές ιστορίες στο φωτογραφικό κάδρο της Ιστορίας»

Εισηγητής: Βασίλης Λουλές, σκηνοθέτης

Το Εργαστήριο θα πραγματοποιηθεί το **Σάββατο 14 Μαρτίου 2015**

Διάρκεια: 4 ώρες (9.00-13.00)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

A) Θεωρητικό μέρος (1 ώρα)

1. Εισαγωγή στο θέμα: Πώς μπορούμε να βλέπουμε και να διδάσκουμε την «μεγάλη» Ιστορία μέσα από τις «μικρές», προσωπικές ιστορίες των απλών ανθρώπων που βρέθηκαν στην δίνη της; Πώς μπορούμε να χρησιμοποιούμε το κινηματογραφικό ντοκιμαντέρ ως «εκπαιδευτικό εργαλείο» και να παρατηρούμε τις αλλαγές στο φυσικό, οικιστικό, κοινωνικό περιβάλλον;
2. Προβολή 15λεπτου αποσπάσματος από το ιστορικό ντοκιμαντέρ «ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ ΛΕΛΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ» του Βασίλη Λουλέ.
3. Τα κινηματογραφικά υλικά αρχείου (επίκαιρα, παλιές ερασιτεχνικές λήψεις κλπ): η μαγεία του παρελθόντος, η απαθανάτιση ενός κόσμου που έφυγε, η παρατήρηση των αλλαγών που έχουν επέλθει. Η αμφισβήτηση της αντικειμενικότητας των αρχείων. Η οπτική γωνία των δημιουργών τους.
4. Προσωπικές φωτογραφίες που μπορούν να μας «διδάξουν» την Ιστορία.

B) Πρακτικό μέρος / Βιωματική Άσκηση (3 ώρες)

Σε πρώτη φάση θα γίνει επίδειξη αντίστοιχης φωτογραφικής άσκησης από προηγούμενο Εργαστήριο για να γίνει κατανοητή η μέθοδος προσέγγισης και η αξία της άσκησης.

Όλοι οι συμμετέχοντες, χωρίζονται σε ομάδες των 7-8 ατόμων.

Κάθε ομάδα ανεξάρτητα από την άλλη, υπό την καθοδήγηση του εισηγητή, επισκέπτεται το σημείο που απεικονίζεται σε μια παλιά φωτογραφία (με ιστορικό ή προσωπικό περιεχόμενο), την οποία φέρνει μαζί του ο εισηγητής.

Η ομάδα καλείται να φωτογραφίσει και πάλι τον χώρο, σήμερα, έχοντας ως πρότυπο την παλιά φωτογραφία και προσπαθεί να πετύχει ακριβώς το ίδιο περιεχόμενο, το ίδιο κάδρο. Παρατηρώντας την αλλαγή που έχει επέλθει με τα χρόνια σε κάποια στοιχεία του φυσικού ή του οικιστικού περιβάλλοντος οι συμμετέχοντες θα εντοπίσουν καλύτερα τη γωνία λήψης και την απόσταση από το φωτογραφιζόμενο θέμα. Κάποια μέλη της κάθε ομάδας θα στηθούν στα ίδια ακριβώς σημεία στα οποία στέκονταν τα

πρόσωπα της φωτογραφίας, έτσι ώστε μέσα από την «αναπαράσταση» να επέλθει πλήρης ταύτιση.

Η όλη προσπάθεια κρύβει πολλές εκπλήξεις και απορίες για τους συμμετέχοντες, πράγμα που οδηγεί με ομαδικό και ευχάριστο τρόπο στην καλύτερη γνωριμία με το ιστορικό, οικιστικό, κοινωνικό, ενδυματολογικό κλπ περιβάλλον της φωτογραφίας.

Στη συνέχεια, επιστρέφοντας στην αίθουσα, η κάθε ομάδα θα προσπαθήσει με τη βοήθεια προγραμμάτων επεξεργασίας εικόνας (τύπου photoshop) να ταυτίσει στον υπολογιστή τη φωτογραφία που τράβηξε με την παλαιά φωτογραφία-πρότυπο.

Οι δυο φωτογραφίες, εναλλασσόμενες η μια με την άλλη (παλιά-καινούργια) θα προβληθούν μέσω προτζέκτορα.

(Πριν την μετακίνηση στο χώρο της άσκησης ή αμέσως με την επιστροφή, είναι πολύ πιθανό να γίνει προβολή μικρών αποσπασμάτων από παλιά κινηματογραφικά επίκαιρα ή ταινίες που γυρίστηκαν στον περιβάλλοντα χώρο)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η άσκηση γίνεται σε εξωτερικό χώρο. Σε περίπτωση που οι καιρικές συνθήκες δεν το επιτρέψουν το Εργαστήριο θα γίνει εσωτερικά, με αντικατάσταση της άσκησης από άλλη άσκηση (φωτογραφική επίσης) που έχει σκοπό να εξοικειώσει τους συμμετέχοντες με τους διαφορετικούς κώδικες αντίληψης και φωτογράφισης του ίδιου αντικειμένου.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Όσοι ενδιαφέρονται να πάρουν μέρος στο Κινηματογραφικό Εργαστήριο πρέπει:

α) Να έχουν προετοιμαστεί για τον τρόπο προσέγγισης του θέματος έχοντας δει τα links των ταινιών του Βασίλη Λουλέ στο συνημμένο ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ και ιδιαίτερα του ντοκιμαντέρ

«Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη» (<http://youtu.be/GJ5LNU0Ar3k>)

β) να έχουν μελετήσει το κείμενο με τον τίτλο «ΣΧΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη» (βλ. συνημμένο αρχείο).

γ) Να έχουν μαζί τους laptop και φωτογραφική μηχανή. Μαζί και τα περιφερειακά (μπαταρίες, καλώδια, κάρτες, αντάπτορες κλπ) για φόρτωμα, ξεφόρτωμα υλικών από και προς τον υπολογιστή. Τουλάχιστον να υπάρχει ο ανωτέρω εξοπλισμός ανά 5 άτομα.

δ) Όσοι διαθέτουν κάρτα ελευθέρως εισόδου σε αρχαιολογικούς χώρους να την έχουν μαζί τους. Οι υπόλοιποι να έχουν να διαθέσουν το αντίτιμο της εισόδου (3 ευρώ), στην περίπτωση βέβαια που δεν καταφέρουμε να πετύχουμε την δωρεάν είσοδο όλης της ομάδας του Εργαστηρίου.

"Χαρακτική και τυπώματα με υλικά από την φύση"

Θεοδώρα Χανδρινού (εικαστικός) και Αλεξάνδρα Τσίγκου (Υπ/νη ΠΕ)

Εκπαιδευτική βαθμίδα: Από Νηπιαγωγείο μέχρι πρώτες τάξεις Γυμνασίου

Στόχος του εργαστηρίου είναι οι εκπαιδευτικοί να γνωρίσουν και να εξοικειωθούν στην χρήση τεχνικών χαρακτικής σε διάφορα υλικά και στην εκτύπωση παραστάσεων, σε βαθμό που να μπορούν να τις χρησιμοποιούν στην τάξη με τους μαθητές τους, καλλιεργώντας τους δεξιότητες προσωπικές και κοινωνικές και στόχο την ευαισθητοποίηση για την προστασία του περιβάλλοντος. Οι εκπαιδευτικοί σε ομάδες θα δημιουργήσουν έργα με αξιοποίηση τεχνικών εκτύπωσης με φυτικά προϊόντα και υλικά από την φύση.

Οι συμμετέχοντες θα χρειαστεί να έχουν μαζί τους: 1 μέτρια πατάτα, 1 καρότο, 1 γόμα σκληρή άσπρη, 1 ψαλιδάκι σχολείου, 1 μαχαιράκι κουζίνας, μερικά κομμάτια χαρτί κουζίνας ή χαρτοπετσέτες.

ΘΕΜΑ: Το περιβάλλον μου και εγώ.

Ένα εργαστήριο θεάτρου με στόχο την εφαρμογή της βιωματικής διδασκαλίας στην περιβαλλοντική αγωγή

Εμφυχώτριες:

Τζωρτζίνα Κακουδάκη, Θεατρολόγος, δραματογράφος, σκηνοθέτης,
Βαρβάρα Πετρίδου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Δ.Ε. Β' Αθήνας

Σεμινάριο Θεατρικής αγωγής με στόχο την εξοικείωση των δασκάλων και καθηγητών με τις θεωρίες, τις μεθόδους και τις πρακτικές της «θεατρικής παιδείας» και τους τρόπους εφαρμογής τους στη διαθεματική διδασκαλία. Το εργαστήριο ξεκινάει από την ελεύθερη θεατρική έκφραση και καταλήγει στην οργανωμένη σύνθεση μιας μικρής παράστασης για το περιβάλλον. Μέσα από τη δραματοποίηση, τη ρητορική και τη μεθοδολογία του θεάτρου φόρουμ θα επιχειρήσουμε μια μεστή αποτύπωση της διδακτικής του θεάτρου στην σύγχρονη εκπαίδευση.

Ενότητες

-Συγκρότηση ομάδας.

-«Η ιστορία των γειτόνων». Μια βιωματική ιστορία σε μια γειτονιά της Αθήνας, για τους γείτονες, τους σκύλους τους, ένα δέντρο και το Δήμαρχο της πόλης.

-Αξιοποιώντας τα κείμενα και τα γνωστικά αντικείμενα του σχολείου (σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης) μέσα από το θέατρο. Αφορμές από την Μελέτη Περιβάλλοντος, τη Λογοτεχνία, την Αγωγή του Πολίτη.

Διάρκεια : 4 ώρες

Μέσα από το εργαστήριο αξιοποιούνται οι ενότητες: Περιβάλλον και Ιστορία, Τοπίο και κατοίκηση- Υποβάθμιση του τοπίου, Αστικά περιβάλλοντα: ηχητική ρύπανση, Αστικό και περιαστικό πράσινο, Οικιστική ανάπτυξη -Δημόσιος χώρος και περιβάλλον

Θεατροπαιχνίδια

Αννέτα Παπαθανασίου Ηθοποιός - Σκηνοθέτης

Τεχνικές και ασκήσεις Θεατρικού Παιχνιδιού. Οι ασκήσεις, τα παιχνίδια φαντασίας, η παντομίμα και οι αυτοσχεδιασμοί λειτουργούν ως μέσον έκφρασης και αυτογνωσίας. Πρακτική και θεωρία. Το εργαστήρι προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών, βοηθάει στην ανάπτυξη της φαντασίας και τους δίνει τα απαραίτητα εφόδια για να οργανώσουν θεατρικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε παιδιά όλων των ηλικιών. Μέσα από τις ασκήσεις, τους αυτοσχεδιασμούς, τον λόγο, την επικοινωνία και την κριτική, οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να καταρτιστούν με τις δράσεις του θεατρικού παιχνιδιού και να τις χρησιμοποιήσουν σαν εκπαιδευτικό εργαλείο στους μαθητές τους. Με τα θεατροπαιχνίδια θα μπορέσουν να θέσουν προβληματισμούς σε σχέση με την κοινωνία και το περιβάλλον. Χρησιμοποιώντας τους αυτοσχεδιασμούς ο εκπαιδευτής μπορεί δώσει ένα συγκεκριμένο θέμα προβληματισμού το οποίο στην συνέχεια θα αναπαρασταθεί και την λύση θα την δώσουν οι ίδιοι οι μαθητές. Θα ακολουθήσει συζήτηση. Με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσεται η κριτική σκέψη αλλά και η εκπαίδευση γίνεται μέσα από το παιχνίδι και την έκφραση, αβίαστα και ουσιαστικά.

Οι συμμετέχοντες χρειάζεται να φορούν άνετα ρούχα και να είναι έτοιμοι να λάβουν ενεργό μέρος στην διαδικασία και να διασκεδάσουν.

Στο εργαστήρι θα χρησιμοποιηθούν ασκήσεις και αυτοσχεδιασμοί από τα βιβλία **ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΧΝΙΔΙΑ** και **ΦΩΤΑ ΠΑΡΑΚΑΛΩ** της Αννέτας Παπαθανασίου και **Ολυμπία Μπασκλαβάνη**, εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

**ΣΑΒΒΑΤΟ 14 ΜΑΡΤΙΟΥ
2015**

16:00 – 19:00

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Τίτλος : Στους δρόμους των παραμυθιών

Αντιόπη Φραντζή ,Med.Δ/ντρια 70ου Δημ.Σχ.Αθηνών
Δημοπούλου Μαρία ,Med.Υπ.Περ/κής Εκπ/σης Α΄Δ/νσης Π.Ε Αθηνών

Περίληψη

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί θα έχουν την ευκαιρία να μελετήσουν σε ομάδες αντιπροσωπευτικά παραμύθια ,να διερευνήσουν τα δομικά τους στοιχεία και στη συνέχεια να δημιουργήσουν τα δικά τους με τη μέθοδο story-line.

Επίσης θα γίνουν συνδέσεις με άλλες μορφές τέχνης .

«Η Μουσική ως μέσο έκφρασης και ευαισθητοποίησης στην Π.Ε.»

Ελ. Νιάρχου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Π.Ε. Γ' Αθήνας

Π. Μπεγέτης, Υπ. ΚΠΕ Ελευσίνας

Η αισθητική καλλιέργεια θεωρείται πολύ σημαντική για την ανάπτυξη και την εξέλιξη του ανθρώπου. Έχει τη δύναμη να επιδρά στον τρόπο με τον οποίο αισθάνεται, σκέφτεται και δρα το άτομο .

Ήχος και φύση, άνθρωπος και περιβάλλον, μουσική και εκπαίδευση, πλευρές που λειτουργούν αλληλένδετα ως μέρη ενός αρμονικού συνόλου. Το ηχητικό περιβάλλον του ανθρώπου έχει κοινή σχέση με τα εξωτερικά ηχοτοπία της φύσης. Ο ρυθμός και η συμμετρία που παρατηρούμε στη φύση είναι κομμάτι της ίδιας μας της ζωής.

Έτσι έχουμε το πρωταρχικό έναυσμα για την παραγωγή της οργανωμένης διαδοχής ήχων που αποκαλούμε μουσική. Η έννοια του περιβάλλοντος στη μουσική συνείδηση δημιουργείται με εκείνα τα έργα που περιγράφουν την ομορφιά της φύσης και τη σχέση του ατόμου με το περιβάλλον του, τόσο το φυσικό όσο και το ανθρωπογενές.

Όμως η κυριότερη δραστηριότητα που ενώνει όλους τους ανθρώπους είναι το τραγούδι. Ειδικότερα, τα τραγούδια με θεματικό κέντρο τη φύση έχουν ως στόχο τη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης των μαθητών. Με την μουσική ως υποστηρικτικό παράγοντα στην περιγραφή του περιβαλλοντικού σκηνικού αποφεύγονται οι συνηθισμένες και απλοϊκές αναφορές που αποτυπώνουν επιφανειακά την ομορφιά του φυσικού περιβάλλοντος ή τα προβλήματα που γεννιούνται και, σε κάθε περίπτωση, ευαισθητοποιεί τον ακροατή.

Ουσιαστικά, αυτό που οφείλουμε να κάνουμε είναι να χρησιμοποιούμε τους ήχους, τη μουσική και το τραγούδι ως 'προξενητές' για το πέρασμα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Μπροστά στο τοπίο: από την τέχνη στην περιβαλλοντική εκπαίδευση

Μ. Καγιάφα – Φ. Πέππα – Ε. Μιχαλίδου (μέλη ΠΟ ΚΠΕ Λαυρίου)

Το τοπίο, όπως και το περιβάλλον, αποτελεί μια πλατιά έννοια με διεπιστημονική δυναμική. Σύμφωνα με τον ορισμό της σύμβασης για το τοπίο που πραγματοποιήθηκε στη Φλωρεντία το 2000, ως τοπίο ορίζεται «μια περιοχή (μικρής σχετικά έκτασης)

της οποίας ο χαρακτήρας είναι το αποτέλεσμα της δράσης και διάδρασης φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων όπως αυτά γίνονται αντιληπτά

με ενιαίο τρόπο από τον άνθρωπο». Το τοπίο μπορεί να είναι φυσικό και ανθρωπογενές, μπορεί να είναι επίσης αστικό, βιομηχανικό, αγροτικό, πολιτισμικό, γεωλογικό, μπορεί να χαρακτηριστεί ως γραφικό και ρομαντικό, ποιητικό και τουριστικό, μπορεί να λειτουργεί ως πρωταγωνιστής αλλά και ως υπόβαθρο των ανθρωπίνων δράσεων, μπορεί να ιδωθεί ως εμπορεύσιμος φυσικός πόρος ή ως αισθητική αξία. Η προστασία και ανάδειξη των ελληνικών τοπίων αποτελεί ένα σύγχρονο πεδίο μελέτης τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα (π.χ. Χατζημιχάλης, 2010 - Παπαγιάννης και Σορώτου 2010). Η λέξη χρησιμοποιήθηκε και στην τέχνη, για να περιγράψει ένα είδος ζωγραφικής που αναπτύχθηκε τον 16^ο αι. στην Ολλανδία, την τοπιογραφία, και ανέδειξε το τοπίο ως αυτόνομο θέμα με εξαιρετική δημοφιλία, αν και αρχικά όχι ιδιαίτερα υψηλά στην αισθητική ιεράρχηση. Από τον 20^ο αι. και η φωτογραφία αποτύπωσε τα τοπία τόσο με καλλιτεχνική όσο και τεκμηριωτική διάθεση. Το σημερινό εργαστήριο θα εξετάσει το τοπίο μέσω των οπτικών αναπαραστάσεων του και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία.

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση που μελετά το φυσικό και δομημένο περιβάλλον, έχει ασχοληθεί περιφερειακά με το τοπίο και τη διαχείριση του. Στο εργαστήριο που σχεδιάσαμε το τοπίο καταλαμβάνει κεντρικό ρόλο ως αντικείμενο ερμηνείας με βάση έργα τέχνης που το απεικονίζουν. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αφού γνωριστούν μεταξύ τους και χωριστούν σε ομάδες, θα ασχοληθούν με την επεξεργασία και ανάλυση έργων τέχνης που έχουν αντληθεί από τη μαυρόασπρη και την έγχρωμη φωτογραφία, το σκίτσο και τη ζωγραφική με θέμα το τοπίο. Θα τους δοθούν αντίστοιχα βιβλία/λευκώματα ανά ομάδα, και θα επιλέξουν να μελετήσουν ένα έργο από τα πολλά που θα συναντήσουν. Η ιδανική συνθήκη επίσκεψης σε έναν φυσικό χώρο τέχνης, που δεν ικανοποιείται στο εργαστήριο αυτό, αποτελεί σκοπιμότητα καθώς στην τάξη οι εικονιστικές αναπαραστάσεις είναι πιο συνηθισμένες και ευέλικτες λύσεις σε σχέση με τις οργανωμένες επισκέψεις. Στόχος είναι, με τη βοήθεια ερωτήσεων κατανόησης και εμβάθυνσης, να γίνουν κριτικοί αναγνώστες των έργων τέχνης ειδικά και των εικόνων γενικότερα και να χρησιμοποιήσουν τα στοιχεία που άντλησαν από αυτήν την διαδικασία ενσωματώνοντας τα στην εκπαίδευση για το περιβάλλον.

Δικτυογραφία:

Κ. Χατζηγιάννης (2010): Greekscapes – αεροφωτογραφικός άτλαντας ελληνικών τοπίων <http://www.latsis-foundation.org/files/Programmes2008-2009/Hadjimichalis-final-report.pdf>

Θ. Παπαγιάννης – Α. Σορώτου (2010): Σε αναζήτηση του ελληνικού τοπίου <http://med-ina.org/LinkClick.aspx?fileticket=o51sgY90ve8%3D&tabid=67&mid=436>

Αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση (2011) <http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/texnes/9.TEXTNES.pdf>

Τίτλος βιωματικού εργαστηρίου: «Ενεργοποίηση πολιτών με την υποστήριξη τεχνικών της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση.»

Εισηγήτρια/εμπυχώτρια: Δρ. Σοφία Περδικάρη

Περίληψη βιωματικού εργαστηρίου: Η εισήγηση, βιωματικό εργαστήριο θα εστιαστεί στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σε θέματα, ζητήματα και προβλήματα έμβιων όντων και θα προταθούν τρόποι ενεργοποίησης αυτών μέσα από επιλεγμένες τεχνικές της Δραματικής Τέχνης στην Εκπαίδευση. Μια διαφημιστική καμπάνια θα είναι η αφορμή για ένα «παιχνίδι ρόλων» ενώ τα «αγάλματα» και οι «παγωμένες εικόνες» θα οδηγήσουν στην παρατήρηση και τον προβληματισμό. Το εργαστήριο θα εξελιχθεί με τη δημοσιοποίηση της καμπάνιας.... Και θα ολοκληρωθεί με τον αναστοχασμό και την αξιολόγηση αυτού.

Ανθρώπινο σώμα και κίνηση: Εικαστικά και περιβάλλον,

A. Κορφιάτη (Εικαστικός)

Το εργαστήριο ζωγραφικής που προτείνουμε είναι ένας συνδυασμός ομαδικής και ατομικής δουλειάς: Τα παιδιά καλούνται να ζωγραφίσουν πάνω σ' ένα θέμα, χρησιμοποιώντας τα σώματά τους σαν πρότυπα σχήματα. Αποτυπώνουν ο ένας τη σιλουέτα του άλλου, χωρισμένοι σε ζεύγη ή σε τριάδες, πάνω στη ζωγραφική επιφάνεια και δημιουργούν μία ελεύθερη σύνθεση με τις φιγούρες αυτές. Μετά μπορούν να δουλέψουν ατομικά, ο καθένας στη δική του φιγούρα ή σε κάποιου άλλου, αφήνοντας τη φαντασία τους ελεύθερη. Όλοι μαζί, τελικά, προσθέτουν τις τελευταίες πινελιές στο φόντο για να δώσουν ενότητα στο έργο.

Έτσι δημιουργείται ένα πνεύμα ομαδικότητας, που, όμως, αφήνει αρκετά περιθώρια ατομικής πρωτοβουλίας στον καθένα. Αυτή η μέθοδος επιτρέπει τη γρήγορη και ικανοποιητική δημιουργία έργων μεγάλης κλίμακας (π.χ. τοιχογραφίες ή γιγαντοαφίσες).

Επίσης, ακριβώς επειδή η όλη διαδικασία εμπεριέχει αρκετή κινητικότητα, συμμετέχουν πρόθυμα ακόμα και παιδιά που συνήθως δεν καταφέρνουν να συγκεντρωθούν για να δημιουργήσουν κάτι. Είναι καλό να θυμόμαστε ότι, καθώς το εργαστήριο δεν απευθύνεται σε παιδιά με ιδιαίτερη κλίση στη ζωγραφική, πρέπει όλα να μπορούν να συμμετάσχουν ευχάριστα και να αισθανθούν ότι το τελικό αποτέλεσμα είναι ανώτερο των προσδοκιών τους.

Σεμινάριο-εργαστήριο:

«Από το βιβλίο στη δράση: διαβάζω, γράφω, δρω»

Η παιδική και νεανική λογοτεχνία προσφέρει πλούσιο υλικό έμπνευσης και εν δυνάμει κινητοποίησης των μαθητών στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η καλή λογοτεχνική αφήγηση καθηλώνει, μαγεύει, εμπνέει. Και η πιο «ατίθαση» τάξη γαληνεύει όταν αρχίσει η ιστορία. Αρκεί να ξέρουμε ποιο βιβλίο να διαλέξουμε, για το θέμα στο οποίο θέλουμε να εστιάσουμε, πώς να επιλέξουμε από την πλούσια σύγχρονη παραγωγή παιδικού και νεανικού βιβλίου, ή από την κλασική λογοτεχνία, και πώς να μην τοποθετήσουμε το βιβλίο στην κλίνη του Προκρούστη θυσιάζοντας τη λογοτεχνία αξία του στον βωμό του σκοπού. Του διδάγματος, του «μηνύματος».

Το παιχνίδι με τις λέξεις συνεχίζεται στο χαρτί μας. Με τις λέξεις φτιάχνουμε κόσμους και αυτό ενθουσιάζει ακόμη και τους μαθητές που νομίζουν ότι δεν μπορούν να γράψουν. Γράφοντας εκπλήσσουμε τον ίδιο μας τον εαυτό. Ανασύρουμε κόσμους αόρατους εντός μας. Το ίδιο ισχύει και για τους μαθητές. Και αναφαίνονται απόψεις, στάσεις ζωής, όνειρα και αξίες που πιθανόν δεν έχει συνειδητοποιήσει ο γράφων. Με το παιχνίδι της μεταφορικής σκέψης αποκαλύπτονται πολύ περισσότερα από όσα με την κυριολεξία. Αρκεί να επιλέξεις την κατάλληλη άσκηση γραφής, για να κεντρίσεις τη σωστή φλέβα δημιουργίας του μαθητή. Αυτή που θα εξυπηρετήσει τον στόχο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης χωρίς να κατευθύνει τον γράφοντα σε μια τυποποιημένη αφήγηση με κλειστά νοήματα.

Εμπνεόμενοι από το πρόγραμμα «Καλύτερη ζωή: οικονομικά, οικολογικά, συμμετοχικά» (<http://kalyterizoi.gr>) του WWF Ελλάς, θα στήσουμε γέφυρες ανάμεσα σε βιβλία λογοτεχνίας και γνώσης (και σε βιβλία μεικτά, που συνδυάζουν αφήγηση και γνώση) και στους στόχους της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Θα περιηγηθούμε στη βιβλιοπαραγωγή, θα διαλέξουμε βιβλίο, θα εμπνευστούμε, θα γράψουμε, θα στήσουμε πρόγραμμα δράσης.

Για μια «Καλύτερη ζωή» όπου η *Vita contemplativa* και η *Vita activa* (ο στοχαστικός βίος και ο βίος της δράσης) συναντώνται δημιουργικά.

Ελένη Σβορώνου,
Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης-
Συγγραφέας (παιδική/νεανική λογοτεχνία)
Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης